

Slovenské reformy

03.března 2005 Jiří Kozák

Téma, které trápí mnohé, na jehož naléhavost upozorňují přední čeští a světoví ekonomové, na které současní vládní politici nedokáží najít kvalitní recept a ke kterému se můžeme mnohemu přiučit za naší východní hranicí, přijel v únoru do Ostravy prezentovat ing. Peter Pažitný.

Tento poradce slovenského ministra zdravotnictví a viceprezident Centra pro ekonomické a sociální studie M.E.S.A. přijel z Bratislavy představit hlavní body slovenských ekonomických reforem.

Jak již při pravidelných ostravských seminářích CEVRO bývá zvykem, konaly se dvě přednášky. První ve spolupráci s ostravskou Hospodářskou komorou byla určena pro její členy – moravské podnikatele a zúčastnili se jí také zástupci kraje Vysočina a pracovníci ve zdravotnictví. Druhá přednáška se uskutečnila v rámci pravidelného Modrého domu ve spolupráci s místní ODS a regionálním manažerem ODS dr. Hamzou. Do Modrého domu přišli diskutovat zástupci akademické sféry, politiků a veřejnosti.

Ing. Pažitný svou přednášku zahájil přirovnáním Slovenska před nástupem proreformní pravicové vlády k potápějící se lodi. Jak konstatoval, všichni byli na této lodi spokojeni, protože se ocitli na tom konci, který ještě nebyl pod vodou. Samotná přednáška byla rozdělena do tří částí. První byla věnována daňové, druhá důchodové a třetí zdravotnické reformě.

Daňová reforma je ve své podstatě jednoduchá, neboť jediným důležitým údajem je číslovka devatenáct. To je totiž číslo, které musí každého zajímat, když se mluví o výši daně. Devatenáct procent je daň z příjmu jak fyzických, tak právnických osob, je to i sazba DPH. Zrušen byl nespravedlivý a nemotivující systém progresivního zdanění a po krátkém přechodném období i daň dědická a darovací.

Zavedení rovné daně mělo velkou výhodu i pro občany s velmi nízkým příjmem, neboť částka zhruba kolem 80 tisíc se nedaní vůbec. Pro příznivce ODS a její patnáctiprocentní daně je určitě dobrou zprávou, že podle modelů slovenských tvůrců daňové reformy je šestnáct procent hranicí, od které se rovná daň okamžitě promítne pozitivně v příjmu každého obyvatele státu.

Nízká rovná daň a jednoduchost daňových odvodů udělaly ze Slovenska zemi atraktivní pro zahraniční investory. Ing. Pažitný uvedl, že v době před reformami přišlo na Slovensko sedm investorů během několika let, dnes je to průměr za týden.

Zavedení rovné daně se pozitivně promítlo i do spekulací s dvěma sazbami DPH. Dalším kladným efektem je zamezení dvojího zdanění zisků podnikatelů, kdy daň platila jak firma, tak potom i její majitel, když chtěl zisk převést na svůj příjem.

V části věnované reformě důchodů vysvětlil slovenský host princip tří rovin důchodového zabezpečení. V krátkosti se tento princip dá popsat jako kombinace dosavadního průběžného financování s povinně volitelnou částí a komerčním připojištěním, které známe i u nás. Nejpodstatnější změnou je povinně volitelná část, kdy občan neodevzdává díl svého sociálního pojištění do průběžného systému, ale ukládá jej na svůj účet spravovaný finančním ústavem. Obrovskou výhodou je, že na rozdíl od průběžného systému zde peníze zůstávají majetkem občana a stávají se tedy i předmětem dědického řízení. Výpadek, který je v průběžném systému tímto pojištěním způsoben, je kryt z výnosů privatizace. Na výběr jsou tři možnosti správy uložených peněz. Konzervativní, kdy jsou uložené peníze zhodnocovány pouze přes „jisté vklady“ (hlavně státní dluhopisy), standardní s polovinou investovanou do akcií a aktivní, kdy je 80 procent úspor

investováno na akciovém trhu.

Pro odchod do důchodu se občan Slovenska bude moci rozhodnout prakticky kdykoliv. V den nástupu do důchodu si z peněz naspořených v povinně volitelné části zakoupí anuitu, která mu zajistí pravidelný důchod. Pokud mu po této operaci zbudou na důchodovém účtu nějaké peníze, může je okamžitě využít.

Jen pro zajímavost, bylo spočítáno, že celkový dluh Slovenska, vzniklý průběžným důchodovým systémem, činí zhruba jeden celý hrubý domácí produkt této země.

Třetí částí přednášky byla reforma zdravotnictví. Ing. Pažitný na číslech demonstroval, že zavedení minimálních poplatků za návštěvu lékaře mělo pozitivní vliv na výdaje na zdravotnictví a zároveň se nijak zásadně nedotklo slovenského pacienta. Na Slovensku byly také zavedeny individuální účty, kdy má každý pacient přehled o úkonech, které jsou na jeho osobu účtovány. To přineslo mnohá závažná odhalení podvodů ve fakturování za neexistující léčbu. Rovněž myšlenka finanční motivace lékařů, kteří nepodlehnu lékárenské lobby a nepředepisují zbytečně drahé léky, je zajímavá. Nemá však smysl zde toto téma podrobně rozebírat, neboť CEVRO pro vás chystá publikaci textů ing. Pažitného a tam se dozvíte vše přímo z pera spoluvůrce reformy.

Při tvorbě reforem sbírali její tvůrci zkušenosti i v daleké Chile. Snad brzy bude konečně i u nás prostor pro uskutečnění reforem, na kterých pravice usilovně pracuje. Je jistě potěšitelné, že inspirace je blíž, hned za naší východní hranicí.

Obě přednášky se setkaly s velkým zájmem. Dokonce s takovým, že ing. Pažitný navštíví Ostravu v dubnu znovu a nepřijede sám. Přijedou s ním i kolegové, kteří přímo utvářeli daňovou a důchodovou reformu.